

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

3 בדצמבר 2023

1684

כ' בכסלו התשפ"ד

עמוד

הצעת חוק הפחתת הגירעון והגבלת ההוצאה התקציבית (תיקון מס' 24), התשפ"ד-2023 248

הצעת חוק הפחתת הגירעון והגבלת ההוצאה התקציבית (תיקון מס' 24), התשפ"ד-2023

תיקון סעיף 5
1. בחוק הפחתת הגירעון והגבלת ההוצאה התקציבית, התשנ"ב-1992¹ (להלן – החוק)
העיקרי, בסעיף 5, בפסקת משנה (18), במקום "2.75%" יבוא "3.7%".

ד ב ר י ה ס ב ר

בעקבות מתקפת הטרור הרצחנית שהתרחשה ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023), החליטה ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי (הקבינט המדיני-ביטחוני) על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות בהתאם לסעיף 40 לחוק-יסוד: הממשלה, והוכרז בצה"ל על מבצע "חרבות ברזל". כמו כן, הוכרז על מצב מיוחד בעורף בהתאם לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951, תחילה על ידי שר הביטחון וביחס לחלק משטח המדינה ובהמשך על ידי הממשלה וביחס לשטחי מדינת ישראל כולה. נכון לעתה, ההכרזה בעניין מצב מיוחד בעורף בכל שטח המדינה, כפי שאושרה על ידי ועדת החוץ והביטחון, עומדת בתוקף עד יום כ"ד בכסלו התשפ"ד (7 בדצמבר 2023).

לנוכח האמור נדרשת הממשלה להוציא סכומים ניכרים, הן לטובת הלחימה עצמה והן להוצאות אזרחיות הנובעות ממנה, אשר לא נצפו בעת גיבוש ואישור חוקי התקציב לשנים 2023 ו-2024. על כן, בטווח הקצר ישנו צורך בהשהיית הכינוס לעוגנים הפיסקליים שאפיינו את מדיניות הממשלה בעת אישור חוק התקציב לשנת 2023, והצבת יעדים זמניים מרחיבים יותר. על רקע האמור לעיל, מוצע להעלות את תקרת הגירעון לשנת 2023 ל-3.7%. נוסף על כך, מוצע להגדיל את ההוצאה המותרת בשנת 2023 בשיעור של 3.75% לצורך המשך מימון הצרכים הצבאיים ובשיעור של 1.95% לצורך המשך מימון הצרכים האזרחיים הנובעים במישורין מהלחימה, ולמטרות אלה בלבד.

סעיף 1 סעיף 5 לחוק, שעניינו תקרת הגירעון, קובע כיום בפסקאות (16) עד (19) שבו, מתווה גירעון פוחת לשנים 2021 עד 2024, כך שבשנת 2023 לא יעלה שיעור הגירעון הכולל על 2.75% מהתוצר המקומי הגולמי (להלן – התמ"ג).

על רקע האמור בחלק הכללי לדברי ההסבר, מוצע להתאים את שיעור הגירעון הקבוע בחוק בשנת התקציב 2023 כך שהוא לא יעלה על 3.7% מהתמ"ג, וזאת בלי לשנות את תוואי הגירעון בשנים הבאות.

כללי חוק הפחתת הגירעון והגבלת ההוצאה התקציבית, התשנ"ב-1992 (להלן – החוק), חוקק בשנת 1992 כדי לאפשר לממשלה לבנות את תקציב המדינה בנתן שמירה על אחריות פיסקלית, ולשם יצירת מסגרת פיסקלית יציבה ואמינה שתאפשר למשק להתמודד בהצלחה עם ועזועים כלכליים בטווח הבינוני והארוך. חוק זה קובע תקרת גירעון כאחוז מהתוצר, אשר מהווה מגבלה אפקטיבית על תקציב המדינה בעת בנייתו בהתייחס להכנסות החזויות. בתחילת שנות ה-2000 נוספה לתקרת הגירעון מגבלת ההוצאה – מגבלה נוספת המגדירה את שיעור הגידול המקסימלי המותר בתקציב המדינה בניכוי החזר חובות (למעט החזר חובות לביטוח הלאומי) משנת כספים מסוימת לשנת הכספים שאחריה.

מגבלת ההוצאה עברה כמה שינויים והתאמות מאז שנחקקה בחוק. על פי הנוסח האחרון שעודכן, היקף הגידול השנתי הריאלי המקסימלי המותר בחוק נקבע על פי נוסחה המשקללת את ממוצע גידול האוכלוסייה בשלוש השנים הקודמות בתוספת היחס בין 50% (יעד החוב תוצר הרצוי לטווח הארוך) ויחס החוב תוצר השנתי האחרון שפורסם רשמית. בתיקון האחרון למגבלת ההוצאה, אשר נעשה יחד עם אישור תקציב המדינה לשנים 2021 ו-2022, נקבע כי הגידול המותר לשנת 2022 יעמוד על 2.3% מעבר לגידול המותר לפי הנוסחה הכללית האמורה. הקשחת המגבלות האפקטיביות על תקציב המדינה בשל הוספת מגבלת ההוצאה הביאה להתנהלות ממשלתית שכללה קבלת החלטות רבות בעלות משמעות תקציבית במהלך שנת התקציב, באופן שהעמיס התחייבויות רבות על התקציבים לשנים הבאות.

יצוין כי קביעת מגבלות פיסקליות נהוגה ברוב המדינות המפותחות בעולם. לעמידה במגבלות אלה ישנה חשיבות מכרעת בשמירה על אמינותה הפיסקלית של הממשלה, והן הוכיחו את עצמן בשנים שלאחר חקיקת מגבלת ההוצאה (עד שנת 2008, השנה שבה פרץ המשבר העולמי), שבהן התחזקה מאוד היציבות והאמינות הפיסקלית של ישראל, ובכך היא תמכה בצמיחה גבוהה ובשיפור עקבי בשוק העבודה.

¹ ס"ח התשנ"ב, עמ' 45; התשפ"ג, עמ' 146.

20. (א) בסעיף זה, "הפעולות הצבאיות המשמעותיות" – הפעולות הצבאיות המשמעותיות שעליהן החליטה ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי לפי סעיף 40 לחוק-יסוד: הממשלה², והודיעה לגביהן לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת ביום כ"ג בתשרי התשפ"ד (8 באוקטובר 2023).
- (ב) על אף הוראות סעיף 6א, בשנת התקציב 2023 רשאית הממשלה להגדיל את סכום ההוצאה הממשלתית בשיעור נוסף על השיעור האמור בסעיף 6א, כמפורט להלן:
- (1) לשם מימון ההוצאות הדרושות לצרכים צבאיים בשל הפעולות הצבאיות המשמעותיות, ולמטרה זו בלבד – בשיעור נוסף שלא יעלה על 3.75% ביחס לסכום ההוצאה הממשלתית בשנת התקציב 2022 המחושב לפי סעיף 6א;
- (2) לשם מימון ההוצאות הדרושות לצרכים אזרחיים הנובעים במישרין מהפעולות הצבאיות המשמעותיות, ולמטרה זו בלבד – בשיעור נוסף שלא יעלה על 1.95% ביחס לסכום ההוצאה הממשלתית בשנת התקציב 2022 המחושב לפי סעיף 6א.
- (ג) הגידול בסכום ההוצאה הממשלתית כאמור בסעיף קטן (ב), לא יובא בחשבון כחלק מסכום ההוצאה הממשלתית בשנת 2023 לצורך חישוב סכום ההוצאה הממשלתית לפי סעיף 6א לשנים הבאות.

"הוראת שעה
לשנת 2023 –
הגדלת סכום
ההוצאה
הממשלתית בשנת
2023 – חרבות
ברזל"

ד ב ר י ה ס ב ר

הממשלתית לשנת 2022 לצורך מימון ההוצאות הדרושות לצרכים אזרחיים הנובעים במישרין ממצע "חרבות ברזל". הסכום הנוסף האמור ישמש לטובת המטרות האמורות בלבד. עוד מוצע כי הסכום האמור לא יובא בחשבון כחלק מסכום ההוצאה הממשלתית בשנת 2023 ואילך לצורך חישוב סכום ההוצאה הממשלתית לפי סעיף 6א לחוק לשנים הבאות.

סעיף 2 כמפורט בחלק הכללי לדברי ההסבר מוצע להגדיל את ההוצאה הממשלתית בסך של 17 מיליארד שקלים חדשים בשנת 2023, המהווים גידול נוסף של 3.75% מסך ההוצאה הממשלתית לשנת 2022, לצורך מימון ההוצאות הדרושות לצרכים צבאיים בקשר עם מצע "חרבות ברזל", ובסך של 8.8 מיליארד שקלים חדשים בשנת 2023, המהווים גידול נוסף של 1.95% מסך ההוצאה

² ס"ח התשס"א, עמ' 158; התשפ"ג, עמ' 72.

